Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2026. Випуск 66, с. 45–53
Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 66, p. 45–53

УДК 314.15:34] (477) “20”
DOI https://doi.org/10.30970/PPS.2026.66.6

МІГРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ДО 2035 РОКУ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

Катерина Кованюк
Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут гуманітарних та соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин
вул. Степана Бандери, 12, 76014, м. Львів, Україна
https://orcid.org/0009-0000-3159-6669

Ольга Івасечко
Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут гуманітарних та соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин
вул. Степана Бандери, 12, 76014, м. Львів, Україна
https://orcid.org/0000-0003-2141-3309

У статті досліджено формування Стратегії державної міграційної політики України до 2035 року в умовах повномасштабної війни, демографічних втрат, скорочення трудового потенціалу, масштабної зовнішньої вимушеної міграції та європейської інтеграції. Наголошено, що станом на 2026 рік Стратегія-2035 перебуває у процесі формування, тому основним об’єктом аналізу є її попередній варіант та пов’язані з ним сучасні міграційні тенденції. Особливу увагу приділено українським біженцям за кордоном, їхньому статусу тимчасового захисту, перспективам добровільного повернення, реінтеграції та участі громадян у відновленні України. Проаналізовано чинну Стратегію державної міграційної політики до 2025 року, попередній варіант Стратегії до 2035 року, актуальні статистичні дані про українців за кордоном, внутрішнє переміщення та політику Європейського Союзу щодо тимчасового захисту. Визначено основні умови, що впливають на рішення громадян щодо повернення, зокрема безпеку, житло, зайнятість, освіту, соціальні зв’язки та доступ до державних послуг. На основі узагальнення положень попереднього варіанту Стратегії та результатів проведеного аналізу запропоновано двонапрямну модель реалізації міграційної політики України до 2035 року. Її перший напрям передбачає створення умов для добровільного, безпечного та сталого повернення громадян України, їхньої реінтеграції, використання набутого за кордоном людського капіталу та збереження зв’язків із громадянами, які залишаються за кордоном. Другий напрям передбачає кероване та селективне залучення іноземних працівників у випадках, коли потреби ринку праці не можуть бути забезпечені внутрішніми ресурсами. Встановлено, що ці напрями мають доповнюватися внутрішньою мобільністю та інтеграцією внутрішньо переміщених осіб. Обґрунтовано необхідність розглядати реінтеграцію не лише як адаптацію громадян після повернення, а як складову відновлення громад, ринку праці, людського капіталу, державних послуг та економіки України. Окреслено євроінтеграційні орієнтири модернізації міграційної політики, цифровізації відповідних послуг та поступового узгодження законодавства України з нормами ЄС. Доведено, що ефективна міграційна політика має поєднувати добровільне повернення та реінтеграцію українців із раціональним використанням потенціалу громадян за кордоном і керованим залученням необхідної іноземної робочої сили.

Ключові слова: державна міграційна політика, Стратегія до 2035 року, міграція, українські біженці, тимчасовий захист, демографічний розвиток, людський капітал, повернення громадян, реінтеграція, відновлення, трудова міграція, імміграція, ВПО, європейська інтеграція, Пакт ЄС про міграцію та притулок.

© Кованюк К., Івасечко О., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Постановка проблеми. Повномасштабна агресія російської федерації значно змінила масштаби й характер міграції в Україні. Вимушений виїзд людей за кордон, внутрішнє переміщення, зміна просторового розподілу населення, скорочення трудового потенціалу та тривала адаптація частини громадян за кордоном створюють комплексну проблему для демографічної, економічної та безпекової політики держави. Попередній міграційний режим, сформований передусім у логіці регулювання в'їзду, виїзду, статусів іноземців та протидії нелегальній міграції, вже не може повністю охопити всі проблеми, пов'язані із людським капіталом.

Потреба в новому стратегічному документі є очевидною, тому що чинна Стратегія державної міграційної політики України була схвалена у 2017 році та розрахована на період до 2025 року [14]. У 2026 році державні органи та експертне середовище вже працюють над новою Стратегією на період після 2025 року. Державна міграційна служба у квітні 2026 року повідомляла про підготовку стратегічної цілі щодо законної міграції, а у квітні того самого року – про окреме опрацювання питань протидії нелегальній міграції та правопорушенням у міграційній сфері [11; 19]. Паралельно представлений попередній варіант Стратегії державної міграційної політики України до 2035 року: пов'язаний із трудовими ресурсами аспект, підготовлений за участю Інституту демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України та Всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування [21].

Проблема стає ще актуальнішою через те, що демографічна проблема в Україні має не лише кількісний, а й структурний характер. Схвалена Кабінетом Міністрів України Стратегія демографічного розвитку до 2040 року визначає необхідність забезпечення людського капіталу та чисельності робочої сили для умов воєнного стану і повоєнного відновлення [15]. Отже, міграційна політика все більше пов'язується з демографічною стійкістю та економічною спроможністю держави.

Важливими сучасними джерелами даних є матеріали Міжнародної організації з міграції та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Раунд 24 Загальнонаціонального опитування населення МОМ, проведений у квітні – червні 2026 року, містить актуальні дані про внутрішнє переміщення, мобільні наміри, профілі ВПО та репатріантів [22]. УВКБ ООН продовжує регулярно оновлювати дані про українських біженців і публікувати дослідження їхніх намірів та перспектив [20; 23; 24].

Окремо варто виділити дослідження політики повернення. Аналітичне дослідження Migration Policy Institute Europe та МОМ показує, що рішення українських біженців щодо повернення залежить від безпеки, умов життя, доступу до роботи та підтримки у країнах перебування [18]. Це підтверджує необхідність переходу від декларативних закликів до політики створення умов, за яких повернення стає раціонально привабливим вибором.

Мета статті полягає у визначенні концептуальних засад формування Стратегії державної міграційної політики України до 2035 року та розробленні політологічної інтерпретації механізму її реалізації в умовах демографічного й трудоресурсного дефіциту, масштабної зовнішньої міграції, необхідності реінтеграції репатріантів і відновлення України. Для досягнення цієї мети визначено такі завдання: 1) визначити статус і ключові положення проєкту Стратегії-2035; 2) проаналізувати масштаби зовнішньої вимушеної міграції, механізми тимчасового захисту українців за кордоном, а також передумови добровільного повернення, реінтеграції та адаптації громадян України; 3) обґрунтувати роль повернення мігрантів, внутрішньої мобільності, інтеграції ВПО та керованого залучення іноземної робочої сили у відновленні людського капіталу, громад і економіки України; 4) визначити євроінтеграційні орієнтири модернізації міграційної політики України та розробити авторську модель реалізації Стратегії-2035.

Результати дослідження. Попередній варіант Стратегії державної міграційної політики України до 2035 року включає пов'язаний із трудовими ресурсами аспект, який визначає головною стратегічною метою створення умов для стабільного демографічного розвитку та забезпечення економіки робочою силою за рахунок міграції, використання міграційного потенціалу для розвитку країни та мінімізації негативних наслідків міграційних переміщень [21]. Документ прямо пов'язує міграційну політику з демографічною та економічною безпекою, людським капіталом і відбудовою.

Питання реінтеграції варто виділити як окремий елемент політики повернення. Повернення людини не означає автоматичного відновлення її попереднього способу життя. Після кількох років проживання за кордоном можуть змінитися професійні навички, мовні практики, освітні потреби дітей, житлові умови та соціальні зв'язки. Дослідження Jussi S. Jauhiainen показує, що досвід повернення українців під час війни є неоднорідним: частина людей швидко знаходить роботу, однак реінтеграція може супроводжуватися зниженням задоволеності життям, психологічними труднощами та недовірою до державних інституцій [9]. Тому реінтеграцію доцільно розуміти як тривалий процес, що включає житло, роботу, освіту, доступ до послуг, відновлення соціальних зв'язків і включення людини в життя громади.

Важливо, що у проєкті Стратегії повернення громадян не розглядається як одноразова кампанія. Документ пропонує створення умов для добровільного, безпечного та сталого повернення, доступ до соціальних і трудових прав, консультаційної підтримки, житлових рішень, сприяння зайнятості та освітньої адаптації [21]. Такий підхід відповідає міжнародним підходам до сталого повернення, де ключовими передумовами виступають безпека, доступ до засобів існування, соціальна інфраструктура та можливість відновити нормальне життя [18].

Водночас проєкт Стратегії виходить за межі традиційної моделі «повернення або остаточна еміграція». Він включає збереження постійних зв'язків із громадянами за кордоном, інформаційну підтримку, використання їхніх професійних, фінансових і соціальних ресурсів, а також можливості для майбутнього повернення. Це важливо, оскільки держава не може будувати демографічну політику на припущенні, що всі громадяни повернуться одночасно.

Українські дослідники також наголошують на необхідності розглядати повернення ширше, ніж просто факт перетину кордону. Іван Артьомов у дослідженні «Реінтеграція українських біженців: виклики та шляхи їх мінімізації» пов'язує реінтеграцію з потребою створення умов для використання людського потенціалу біженців після повернення [2]. Катерина Кріжік розглядає повернення українських воєнних мігрантів як динамічний процес, який залежить від життєвих планів, соціальних зв'язків та умов у країні походження [10]. Аналітичні матеріали Національного інституту стратегічних досліджень також показують, що на рішення про повернення впливають не тільки безпека в Україні, а й умови життя та міграційна політика країн перебування [3]. Це підсилює висновок, що політика України має працювати не лише з тими, хто вже повернувся, а й з громадянами за кордоном.

Сучасна міграційна політика має враховувати, що Україна одночасно стикається із зовнішньою вимушеною міграцією, внутрішнім переміщенням і скороченням трудового потенціалу. За даними МОМ, раунд 24 Загальнонаціонального опитування населення, проведений у квітні – червні 2026 року, охопив понад 40 тис. випадково відібраних респондентів і спеціальні вибірки ВПО, репатріантів та осіб без досвіду переміщення [22]. Це показує, що мобільність населення залишається масштабним і структурним фактором українського суспільства.

Особливого значення набуває правовий статус українців у країнах перебування. Тимчасовий захист у ЄС був запроваджений у березні 2022 року як колективний механізм швидкого надання захисту без необхідності проходження індивідуальної процедури притулку. Він передбачає право на проживання, доступ до житла, соціальної допомоги, медичної допомоги, освіти дітей та ринку праці [12; 13]. Динаміку кількості осіб під тимчасовим захистом регулярно моніторить Eurostat, фіксуючи мільйонні показники українських громадян у країнах ЄС [1]. У липні 2026 року держави ЄС погодили погодження продовження тимчасового захисту до 4 березня 2028 року [7]. Одночасно ЄС готує поступовий перехід від тимчасового захисту до інших законних статусів проживання для тих, хто відповідає умовам, а також до добровільного повернення та сталої реінтеграції в Україні [16]. Отже, для України важливо враховувати, що частина громадян може повернутися, частина – перейти на інший статус проживання за кордоном, а частина – зберігати мобільний зв'язок з Україною. Стратегія до 2035 року має бути готовою до всіх трьох сценаріїв.

УВКБ ООН у 2026 році продовжує фіксувати значну кількість українських біженців за межами країни та регулярно досліджує їхні наміри щодо майбутнього [23; 24]. Водночас сам факт перебування за кордоном не означає автоматичної остаточної еміграції. Міграційні рішення залежать від безпеки, житла, зайнятості, освіти дітей, соціальних зв'язків та перспектив країни походження. Тому політика повернення повинна впливати не на формальний факт перетину кордону, а на сукупність умов життєвого вибору.

Трудоресурсний аспект проблеми має окремий вимір. За оцінкою Міністерства економіки України, для забезпечення щорічного зростання ВВП до 2030 року на рівні 7% економіці необхідно додатково близько 4,5 млн працівників [4]. Цей показник не слід механічно трактувати як гарантований або універсальний «дефіцит», оскільки потреба в робочій силі залежить від темпів економічного відновлення, продуктивності праці, автоматизації, структури зайнятості та масштабів повернення населення. Однак він чітко демонструє масштаб виклику, перед яким постає політика людського капіталу.

Тому міграційна політика до 2035 року не може зводитися до мети максимального скорочення виїзду. Її завдання має бути ширшим: збільшення продуктивного людського потенціалу держави, створення умов для повернення, підвищення внутрішньої мобільності та, за необхідності, залучення іноземної робочої сили.

Першим напрямом запропонованої двонапрямної моделі є політика повернення громадян України. Її основним принципом має бути добровільність. Держава не повинна створювати адміністративний або соціальний тиск, який перетворює повернення на вимушений вибір. Навпаки, ефективність політики визначатиметься тим, наскільки умови життя в Україні стають конкурентними порівняно з умовами країн перебування.

Перша група умов стосується безпеки. Без фізичної безпеки, доступу до базової інфраструктури та можливості прогнозувати повсякденне життя економічні стимули мають обмежену дію. Тому політика повернення повинна бути інтегрована з відновленням житла, інфраструктури, енергетики, освітніх і медичних послуг. Такий підхід відповідає логіці проєкту Стратегії, який включає доступ репатріантів до житлових рішень, соціальних послуг та підтримки повернення та адаптації.

Друга група умов – економічні. Повернення має супроводжуватися можливістю знайти роботу, відкрити бізнес або використати набуті за кордоном компетентності. Доцільними є механізми сприяння зайнятості, професійної адаптації, грантової підтримки підприємництва та доступу до житлових програм. Водночас державна політика має уникати ситуації, коли репатріантам надаються необґрунтовані переваги перед громадянами, які залишалися в Україні. У самому проєкті Стратегії акцент зроблено на створенні внутрішніх умов для всіх, а не на системі привілеїв для тих, хто повертається.

Зв'язок реінтеграції з відновленням має бути двостороннім. З одного боку, повернення громадян потребує відновлення житла, енергетики, шкіл, лікарень, транспорту та робочих місць. З іншого боку, самі репатріанти можуть стати ресурсом відновлення, оскільки привозять професійний досвід, нові компетентності, мовні навички, підприємницькі практики та контакти з іноземними ринками. Саме тому політика повернення має бути пов'язана з програмами відновлення громад, зайнятості та підтримки малого бізнесу. У такому випадку реінтеграція стає не лише соціальним завданням, а й інструментом відновлення людського капіталу.

Третя група умов – соціально-інституційні. Повернення після тривалого проживання за кордоном часто означає необхідність повторної адаптації до адміністративних процедур, освітнього середовища, ринку праці та місцевих громад. Тому важливими є дистанційні консультації до повернення, єдині інформаційні канали, сприяння визнанню кваліфікацій, освітня підтримка дітей та супровід сімей. Проєкт Стратегії прямо включає міжвідомчу цифрову платформу супроводу репатріанта.

Четверта група стосується підтримки зв'язків із тими, хто не повернувся. Держава має виходити з реалістичного сценарію, за якого частина громадян залишатиметься за кордоном. У такому випадку вони не повинні випадати з українського економічного та суспільного простору. Каналами взаємодії можуть бути професійні мережі, дистанційна зайнятість, інвестиції, наукова співпраця, підприємницькі проєкти, культурні та освітні зв'язки. Проєкт Стратегії окремо визначає співпрацю з українцями за кордоном як стратегічний напрям [21].

Після повномасштабної війни питання залучення іноземної робочої сили перестає бути другорядним. Якщо внутрішня мобілізація трудового потенціалу, повернення громадян та підвищення продуктивності праці не забезпечать потреб економіки, державі доведеться конкурувати за працівників на міжнародному ринку. У цьому контексті проєкт Стратегії прямо передбачає формування механізму залучення та відбору іноземних мігрантів для потреб ринку праці, які неможливо задовольнити внутрішніми ресурсами. Це і є другим напрямом запропонованої моделі.

Водночас поняття «селективна імміграція» потребує точного визначення. Йдеться не про дискримінаційний відбір людей за походженням, а про прозору систему визначення пріоритетних характеристик для легального імміграційного статусу: освіти, професійної кваліфікації, знання мови, досвіду, законного доходу, зв'язків з Україною та здатності інтегруватися. Саме такий механізм – із нарахуванням балів за освіту, кваліфікацію, знання мови та зв'язки з Україною – запропоновано у попередньому варіанті Стратегії [21].

Систему відбору доцільно будувати за принципом «потреба → критерій → дозвіл → інтеграція → моніторинг». Спочатку держава має визначати реальні дефіцити за секторами та регіонами. Далі – встановлювати критерії для потенційних працівників. Після отримання дозволу особа повинна мати зрозумілий правовий статус, доступ до легального працевлаштування та базових соціальних прав. Завершальним елементом має бути моніторинг зайнятості, дотримання законодавства та інтеграції.

Таким чином, керована імміграція повинна бути не «заміною українців іноземцями», а компенсаторним механізмом у ситуації, коли частина потреб ринку праці не може бути забезпечена внутрішніми ресурсами. Політична легітимність такої моделі залежатиме від прозорості критеріїв, дотримання трудових прав, рівності перед законом та здатності держави контролювати нелегальну зайнятість.

Двонапрямна модель не має обмежуватися зовнішньою міграцією. Значна частина трудового потенціалу може бути перерозподілена всередині України. Проєкт Стратегії

розглядає внутрішню мобільність як важливий компенсаторний механізм, пов'язаний із регіональними дисбалансами ринку праці та розміщенням людського капіталу.

У цьому випадку ВПО не слід розглядати виключно як категорію соціальної допомоги. Вони є частиною людського капіталу держави та потенційним ресурсом відновлення приймаючих громад. За даними МОМ, внутрішнє переміщення у 2026 році залишається масштабним і потребує політик довгострокової інтеграції [22]. Отже, житлова політика, доступ до роботи, освіти, медичних послуг і місцевої інфраструктури мають розглядатися як інструменти не лише соціальної, а й міграційної політики.

Європейський напрям майбутньої міграційної політики України після 2026 року набуває практичного, а не декларативного значення. 15 червня 2026 року ЄС відкрив переговори з Україною щодо кластера 1 «Основи», до якого входить глава 24 «Правосуддя, свобода та безпека». Європейський Союз визначив проміжні орієнтири для цієї глави, виконання яких є умовою подальшого просування переговорного процесу [6].

Для міграційної політики це означає необхідність системної адаптації законодавства та практики у сферах притулку, управління кордонами, боротьби з нелегальною міграцією, повернення та реадмісії, правового статусу іноземців і міжнародного співробітництва. Додатковими факторами технічної та правової сумісності стають нові європейські інструменти та інформаційні системи управління кордонами, зокрема Entry/Exit System (EES) [5] та принципи взаємосумісності базу даних Interoperability [8]. Водночас Україна як держава-кандидат не повинна механічно копіювати всі інструменти ЄС. Завдання полягає у поступовому наближенні до acquis з урахуванням власного безпекового, демографічного та інституційного контексту.

Окреме місце займає Пакт ЄС про міграцію та притулок, законодавчі акти якого були ухвалені у 2024 році. Пакт включає оновлення системи управління притулком і міграцією, посилення скринінгу, правила відповідальності держав, механізми солідарності, удосконалення процедур повернення та використання спільних інформаційних систем [17]. Для України ці положення є не прямими правилами, що автоматично застосовуються на її території, а важливим орієнтиром для майбутньої апроксимації законодавства в рамках переговорів про вступ.

Висновки. Проведений аналіз показав, що формування Стратегії державної міграційної політики України до 2035 року є відповіддю не на окрему міграційну проблему, а на системну трансформацію демографічної, трудової та безпекової ситуації держави. Станом на 2026 рік документ до 2035 року перебуває у процесі формування, тому його не слід характеризувати як уже затверджену державну Стратегію. Водночас попередній варіант Стратегії створює змістовну основу для оцінки майбутньої політики та демонструє перехід до розгляду міграції як інструменту забезпечення людського капіталу.

Основним результатом аналізу є обґрунтування двонапрямної моделі міграційної політики. Двонапрямна модель реалізації Стратегії-2035 передбачає поєднання двох взаємопов'язаних напрямів міграційної політики. Перший спрямований на створення умов для добровільного, безпечного та сталого повернення громадян України, їхньої реінтеграції, використання набутого за кордоном людського капіталу та збереження зв'язків із тими, хто залишається за кордоном. Другий передбачає кероване та селективне залучення іноземних працівників у випадках, коли потреби ринку праці не можуть бути забезпечені внутрішніми ресурсами. Обидва напрями доповнюються внутрішньою мобільністю та інтеграцією ВПО. Таким чином, суть запропонованої моделі полягає не у заміщенні українських працівників іноземними, а у поєднанні повернення та ефективного використання людського потенціалу українців із контрольованим залученням необхідної іноземної робочої сили.

Окремим пріоритетом має стати реінтеграція репатріантів. Вона повинна включати не лише адміністративне оформлення повернення, а й доступ до житла, роботи, освіти, соціальних і медичних послуг, визнання кваліфікацій, підтримку сімей та включення людини в життя громади. Важливо також пов'язати ці заходи з відновленням України. Репатріанти можуть бути не тільки отримувачами допомоги, а й учасниками відновлення через зайнятість, підприємництво, професійну діяльність, інвестиції та передачу набутого за кордоном досвіду.

Ефективність політики повернення передусім залежатиме від безпеки, житла, роботи, доступу до послуг і довіри до держави. Фінансові стимули можуть допомагати, але самі по собі не вирішують проблему. Тому Україна має використовувати період дії тимчасового захисту для підготовки довгострокової політики роботи з громадянами за кордоном, яка поєднуватиме добровільне повернення, реінтеграцію, підтримання зв'язків із діаспорою та участь українців за кордоном у відновленні держави.

Керована імміграція має спиратися на зрозумілі правила, потреби ринку праці, перевірку безпеки та умови інтеграції. Це має бути доповненням до повернення українців, а не його заміною. Євроінтеграційний напрям майбутньої Стратегії також стає більш конкретним. Адаптація міграційного законодавства до норм ЄС повинна враховувати не лише управління кордонами та статуси іноземців, а й досвід тимчасового захисту українців, майбутній перехід до інших статусів, добровільне повернення та сталу реінтеграцію.

Проєкт Стратегії також передбачає розвиток цифрових інструментів супроводу повернення та комунікації з громадянами за кордоном. Це дозволяє запропонувати принцип «цифрової міграційної держави», у якій громадянин може отримати значну частину інформації та послуг до повернення, під час переміщення і після інтеграції на новому місці проживання.

Список використаної літератури

1. 4.37 million under temporary protection in April 2026 // Eurostat. 10 June 2026. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260610-1 (дата звернення: 13.08.2026).
2. Артьомов І. Реінтеграція українських біженців: виклики та шляхи їх мінімізації. *Міжнародний науковий вісник*. 2025. № 2(30). С. 88–101. DOI: 10.24144/2218-5348.2025.2(30). 88-101. URL: https://visnyk-international.uzhnu.edu.ua/article/download/331142/320430 (дата звернення: 14.08.2026).
3. «Виїхати-повернутись-залишитись»: вимушені мігранти з України в умовах четвертого року невизначеності // Національний інститут стратегічних досліджень. 07.08.2025. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/vyyikhaty-povernutys-zalyshytys-vymusheni-mihranty-z-ukrayiny-v (дата звернення: 14.08.2026).
4. В Мінекономіки ознайомили місію МВФ зі «Зроблено в Україні» та економічною ситуацією в державі // Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 2024. URL: https://me.gov.ua/News/Detail?id=d525aed5-f033-42f6-baf3-3a5cf8da79af&isSpecial=true&lang=uk-UA (дата звернення: 10.08.2026).
5. Entry/Exit System (EES) // European Commission, Migration and Home Affairs. 10 April 2026. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/smart-borders/entry-exit-system_en (дата звернення: 11.08.2026).
6. EU and Ukraine open first accession negotiations cluster // Council of the European Union. 15 June 2026. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/06/15/eu-and-ukraine-open-first-accession-negotiations-cluster/ (дата звернення: 11.08.2026).
7. EU countries agree to extend temporary protection for those fleeing Ukraine until March 2028 // Council of the European Union. 15 July 2026. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2026/07/15/eu-countries-agree-to-extend-temporary-protection-for-those-fleeing-ukraine-until-march-2028/ (дата звернення: 14.08.2026).
8. Interoperability // European Commission, Migration and Home Affairs. 30 June 2026. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/interoperability_en (дата звернення: 11.08.2026).

9. Jauhiainen J. S. Reintegration of War-Fleeing Ukrainians After Their Return to Ukraine. *International Migration*. 2026. Vol. 64, No. 1. DOI: 10.1111/imig.70124. URL: https://doi.org/10.1111/imig.70124 (дата звернення: 14.08.2026).
10. Кріжік К. Проблема (не)повернення українських воєнних мігрантів: теоретична рамка дослідження. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2026. № 1. С. 44–65. DOI: 10.15407/sociology2026.01.044. URL: https://stmm.in.ua/archive/article.php?contentId=2202613&issue=2026-1 (дата звернення: 14.08.2026).
11. Панельне обговорення Стратегічної цілі щодо законної міграції в Україну // Державна міграційна служба України. 14.04.2026. URL: https://dmsu.gov.ua/news/dms/20685.html (дата звернення: 09.08.2026).
12. Fleeing Ukraine: access to jobs // European Commission. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-access-jobs_en (дата звернення: 13.08.2026).
13. Fleeing Ukraine: Your rights in the EU // European Commission. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_en (дата звернення: 13.08.2026).
14. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 482-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/482-2017-%D1%80 (дата звернення: 09.08.2026).
15. Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 № 922-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80 (дата звернення: 09.08.2026).
16. Protection of displaced Ukrainians: Council adopts recommendation about transition out of temporary protection // Council of the European Union. 16 September 2025. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/09/16/protection-of-displaced-ukrainians-council-adopts-recommendation-about-transition-out-of-temporary-protection/ (дата звернення: 14.08.2026).
17. Pact on Migration and Asylum: Legislative files in a nutshell // European Commission. 4 June 2024. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/legislative-files-nutshell_en (дата звернення: 10.08.2026).
18. Sohst R., Tirado T., Salgado L., Slootjes J. Exploring Refugees' Intentions to Return to Ukraine: Data insights and policy responses / Migration Policy Institute Europe. 2024. URL: https://www.migrationpolicy.org/mpi-europe/publication/exploring-refugees-intentions-return-ukraine-data-insights-and-policy (дата звернення: 11.08.2026).
19. У Києві обговорили протидію нелегальній міграції та правопорушенням у міграційній сфері // Державна міграційна служба України. 28.04.2026. URL: https://dmsu.gov.ua/news/dms/20791.html (дата звернення: 09.08.2026).
20. Ukraine emergency // UNHCR Europe. Updated December 2025. URL: https://www.unhcr.org/europe/emergencies/ukraine-emergency (дата звернення: 13.08.2026).
21. Стратегія державної міграційної політики України до 2035 року: трудоресурсний аспект : попередній варіант / Інститут демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України ; Асоціація «Всеукраїнська Асоціація компаній з міжнародного працевлаштування». Київ, 2026. 29 с. URL: https://ampua.org/wp-content/uploads/2026/05/Strategiya-migraciynoi-politiki-2035-trudoresursniy-aspekt.pdf (дата звернення: 09.08.2026).
22. Ukraine – Internal Displacement Report – General Population Survey Round 24 (July 2026) / International Organization for Migration. 2026. URL: https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-24-july-2026 (дата звернення: 09.08.2026).
23. Ukraine Population Movements Factsheet 3 / United Nations High Commissioner for Refugees. 29 May 2026. URL: https://data.unhcr.org/en/documents/details/122638 (дата звернення: 10.08.2026).
24. Lives on hold: Intentions and Perspectives of Refugees from Ukraine #7 / United Nations High Commissioner for Refugees. 13 July 2026. URL: https://data.unhcr.org/en/documents/details/123284 (дата звернення: 10.08.2026).

UKRAINE'S MIGRATION STRATEGY THROUGH 2035: MAIN DIRECTIONS, PROSPECTS, AND CHALLENGES OF IMPLEMENTATION

Kateryna Kovaniuk
Lviv Polytechnic National University,
Institute of Humanities and Social Sciences,
Department of Political Science and International Relations
Stepan Bandera str., 12, 76014, Lviv, Ukraine
https://orcid.org/0009-0000-3159-6669

Olha Ivasechko
Lviv Polytechnic National University,
Institute of Humanities and Social Sciences,
Department of Political Science and International Relations
Stepan Bandera str., 12, 76014, Lviv, Ukraine
https://orcid.org/0000-0003-2141-3309

This article examines the development of Ukraine's State Migration Policy Strategy through 2035 in the context of full-scale war, demographic losses, a shrinking labor force, large-scale forced emigration, and European integration. It is emphasized that as of 2026, the Strategy-2035 is still in the process of being developed; therefore, the main focus of the analysis is its preliminary version and the related current migration trends. Particular attention is paid to Ukrainian refugees abroad, their temporary protection status, prospects for voluntary return, reintegration, and citizens' participation in Ukraine's recovery. The study analyzes the current State Migration Policy Strategy through 2025, the draft version of the Strategy through 2035, current statistical data on Ukrainians abroad, internal displacement, and the European Union's policy on temporary protection. The study identifies the key factors influencing citizens' decisions to return, including security, housing, employment, education, social ties, and access to public services. Based on a synthesis of the provisions of the draft Strategy and the results of the analysis, the author proposes a two-pronged model for implementing Ukraine's migration policy through 2035. The first priority involves creating conditions for the voluntary, safe, and sustainable return of Ukrainian citizens, their reintegration, the utilization of human capital acquired abroad, and the maintenance of ties with citizens who remain abroad. The second priority involves the managed and selective recruitment of foreign workers in cases where labor market needs cannot be met by domestic resources. It has been established that these approaches must be complemented by internal mobility and the integration of internally displaced persons. The necessity of viewing reintegration not only as the adaptation of citizens upon their return but also as a component of the restoration of communities, the labor market, human capital, public services, and Ukraine's economy has been substantiated. European integration benchmarks for the modernization of migration policy, the digitization of relevant services, and the gradual harmonization of Ukrainian legislation with EU standards have been outlined. It is demonstrated that an effective migration policy must combine the voluntary return and reintegration of Ukrainians with the rational use of the potential of citizens abroad and the managed recruitment of necessary foreign labor.

Key words: state migration policy, Strategy through 2035, migration, Ukrainian refugees, temporary protection, demographic development, human capital, return of citizens, reintegration, recovery, labour migration, immigration, IDPs, European integration, EU Pact on Migration and Asylum.

Дата першого надходження статті до видання: 17.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026